

Pensionärsförbundens intresseorganisation PIO mål för riksdagsvalet 18.4.2027

Välfärd genom generationernas samarbete

Pensionärsförbundens intresseorganisation PIO rf uppmanar till att bjuda med pensionärer i byggandet av ett rättvist samhälle. Det görs genom tryggnad av pensionärernas försörjning och tjänster, genom ökad inkludering och genom att förebygga marginalisering.

Den växande skaran pensionärer medför stor potential som aktiva medborgare, frivilligarbetare och vårdare, som arbetskraft och som konsument. Pensionärsbefolkningen ska inte ses som ökande kostnader, utan som en källa till tillväxt.

1. Inga nedskärningar i pensionerna

Pensionärers försörjning påverkas av många åldersrelaterade utgifter, som kostnader för boende och sjukvård, inklusive klientavgifter samt självrisker för medicin- och sjukvårdskostnader. Många av dem har ökat kraftigt de senaste åren. Försvagade pensioner eller pensionsindex, eller höjning av beskattningen, skulle påverka ett stort antal äldre och personer som har svårt att få ekonomin att gå ihop.

De yngre generationerna behöver också tillit till att pensionssystemet garanterar en anständig pension för alla. Mångas arbetskarriärer blir splittrade, med negativa följder för den inkomstrelaterade pensionen, som för exempelvis snuttarbetare, anhörigvårdare, egenföretagare, kreativa arbetare och invandrare.

Det inkomstrelaterade pensionssystemet har nyligen balanserats genom att söka bättre avkastning på investeringar och genom ökad fondering. Medborgarnas förtroende försvagas om systemet rubbas för att fixa statsfinanserna. Inkomstrelaterade pensionsreformer måste även i framtiden förhandlas i trepartssamarbete. Enligt PIO enkätundersökning På tröskeln till morgondagen (2025) har människors förtroende för pensionssystemets hållbarhet minskat avsevärt.

- Varken pensioner eller pensionsindex får sänkas. Vid hög inflation måste indexjusteringar göras oftare, var sjätte månad. Det gäller både folk- och garantipensioner och inkomstrelaterade pensioner.
- Pensioner får inte beskattas strängare än löner.

- Skatteavdraget för hushållsutgifter måste utvecklas så att personer med låga inkomster också kan ha stöd av det för att leva hemma.
- Beskattningen bör stöda pensionärers deltagande i arbetslivet.
- Det inkomstrelaterade pensionssystemet måste på lång sikt fortsättningsvis utvecklas på ett förutsägbart sätt, via trepartsförhandlingar och med tillit till systemet.
- Bostadsbidraget för pensionärer måste fortsättningsvis upprätthållas som egen stödform, skild från det allmänna bostadsbidraget.
- Garantipensionen måste tryggas även i framtiden.

2. Människors förtroende för hälso- och socialtjänster måste återställas

Enligt PIO undersökning På tröskeln till morgondagen (2025) har människors förtroende för tjänster minskat avsevärt. Resurserna, tjänsteutbudet och förutsägbarheten för hälso- och socialtjänster måste förbättras i takt med att antalet äldre och vårdbehoven ökar. För att säkerställa tillgången till vårdare måste sektorns attraktivitet, utbildningsplatser och andelen utländsk arbetskraft ökas. Pensionerad vårdpersonal behöver uppmuntras att arbeta deltid. Det är viktigt att notera att välfungerande och tillräckliga sociala välfärds-, hälso- och sjukvårdstjänster också ökar effektiviteten i andra delar av nationalekonomin.

- Efterfrågan på boenden med heldygnsomsorg kommer att öka. Samtidigt lättar trycket på hemsjukvården. Hemtjänst eller gemenskapsboende får inte användas som ursäkter för att inte ordna en vårdplats som uppfyller behoven.
- Kvaliteten på och tillräcklig kontroll av tjänster för äldre behöver säkerställas och de äldres självbestämmanderätt måste skyddas genom lagstiftning.
- Köer inom vården kan åtgärdas genom att snabbare ta i bruk modeller med familjeläkare och familjeteam samt genom att samordna resurser från arbetshälsovård och välfärdsområden för ökad effektivitet.
- Ny teknologi ökar möjligheterna till utveckling av tjänster. Digitala tjänster och mobila tjänster kompletterar service ansikte mot ansikte. Fysiska möten människor emellan måste också finnas tillgängliga som alternativ till digitala tjänster.
- Allas rätt att få tjänster på finska, svenska och samiska språk ska garanteras. Människors individuella behov tas i beaktande vid utvecklingen av tjänster: familjesituationer, sexuella och språkliga minoriteter, invandrare, funktionsnedsättning och neuroatypiskhet.
- Äldre anhörigvårdare behöver stöd och fler möjligheter till ledighet. Jämlikheten mellan anhörigvårdare måste förbättras.

- Vaccinationsprogrammet för äldre bör utökas. Influensa- och coronavirusvacciner samt pneumokock- och RSV-vacciner ska erbjudas till personer över 65 år. Finlands befolkning åldras snabbt, och bördan av sjukdomar som förorsakas av allvarliga luftvägsinfektioner är särskilt akut bland äldre. Vaccination är ett av de mest effektiva och förmånliga sätten att förebygga sjukdomar, sjukhusperioder och ett ökat vårdbehov. En utvidgning av det nationella vaccinationsprogrammet skulle stärka de äldres hälsa, funktionsförmåga och jämlikhet samt generera betydande besparingar för social välfärd och sjukvård på lång sikt.

3. Åldersvänlighet i stället för åldersdiskriminering

Vi kan skapa ett gott och säkert samhälle för olika generationer genom att ta hänsyn till människors åldrande i planeringen av boendemiljöer och bostäder, transporter och tjänsteproduktion. Äldre får inte uteslutas från tjänster och beslutsfattande genom alltför snabb och ensidig digitalisering.

Informellt vårdarbete och föreningsarbete som utförs av pensionärer är viktiga för den stabila samhällsutvecklingen, för tjänsternas tillräcklighet, för resiliens och för krisberedskap.

- Vid lagutformning och beslutsfattande behövs en bedömning av ålderseffekter.
- Vägledning och utbildning för digitala verktyg och kanaler behövs, med kommunalt ansvar och med pensionärsorganisationernas stöd.
- De som inte har förutsättningar för digitala tjänster ska erbjudas personliga tjänster och myndighetskanaler.
- Äldre är starkt engagerade beslutsfattare. Äldreråden ges en stark position som påverkande organ. En lagstiftning som motsvarar ungdomslagen behövs för de äldre.
- Civilsamhällets organisationer ska få arbetsro. Åtminstone ska de orimliga bidragsnedskärningarna för 2027 dras tillbaka. Frivilligarbetet som utförs inom organisationer garanteras tillräckliga och långsiktiga statsbidrag, vilket stärker gemenskapen och samhällets hållbarhet. Föreningars demokratiarbete uppmärksammas och understöds också inom kommuner och välfärdsområden.

4. Goda boendemiljöer stöder åldrandet

Pensionärer måste få stöd till och möjlighet att bo i sina egna hem. Bra bostads- och transportlösningar skapar åldersvänliga boendemiljöer.

Äldre ska medverka i övergången till ett hållbart samhälle. Enligt PIOs undersökning På tröskeln till morgondagen vill 45 procent av äldre förändra sin livsstil till ekologiskt mer hållbar.

Extrema väderfenomen som värme utgör en betydande hälsorisk för äldre. Riktat stöd behövs för anpassning av hem och tjänster samt energisystem. Kollektivtrafiken måste vara heltäckande och prisvärd.

- Produktion av förmånliga seniorbostäder säkras, t.ex. genom ARA-subventioner.
 - Stöd ges för att göra bostäder, serviceenheter och allmänna utrymmen samt deras energisystem klimativänliga.
 - För låginkomsttagare skapas ett ekonomiskt hushållsbidrag motsvarande skatteavdraget för hushållsutgifter, för att stödja bland annat miljövänliga förändringsarbeten.
 - Investeringar i kollektivtrafik och säker cykling ökar välbefinnandet hos pensionärer.
 - Offentliga tjänsteleverantörer sätter ett exempel i klimativänliga etiska val.
- Pensionsfondernas tillgångar måste investeras ansvarsfullt med hänsyn till klimat och miljö.

Pensionärsförbundens Intresseorganisation PIO rf:s sex medlemsorganisationer har cirka 250 000 medlemmar. Medlemsorganisationerna är Eläkeliitto, Pensionärerna rf, Pensionstagarnas Centralförbund PCF rf, Kansallinen Senioriliitto ry, KRELLI Kristilliset eläkeläiset ry och Svenska pensionärsförbundet rf. År 2026 fungerar Eläkeläiset ry som PIO:s ordförande.